

**С.Ж.АСФЕНДИЯРОВ
АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА
УНИВЕРСИТЕТІ**

**КАЗАХСКИЙ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ С.
Д.АСФЕНДИЯРОВА**

Модуль “Фармацевт – менеджер”

Дәріхана ұйымының тауар шығыны. Бөлшек саудадағы тауарлар есебі. Дәріхана ұйымының көтерме және басқа да тауар шығындарын есептеу.

Тауар қалдығын азайтатын шауашылық операцияларының есебі.

**Дайындаған: Даданбекова Д.Б.
Тексерген: Елшибекова К.М.
Тобы: ФА12-004-01**

Алматы, 2016

Жоспары

- *I. Кіріспе*
- *II. Негізгі бөлім*
  - 2.1. Дәріхана ұйымының тауар шығыны.
  - 2.2. Бөлшек саудадағы тауарлар есебі.
  - 2.3. Тауар қалдығын азайтатын шауашылық операцияларының есебі
- *III. Қорытынды*
- *IV. Қолданылған әдебиеттер*

Кіріспе

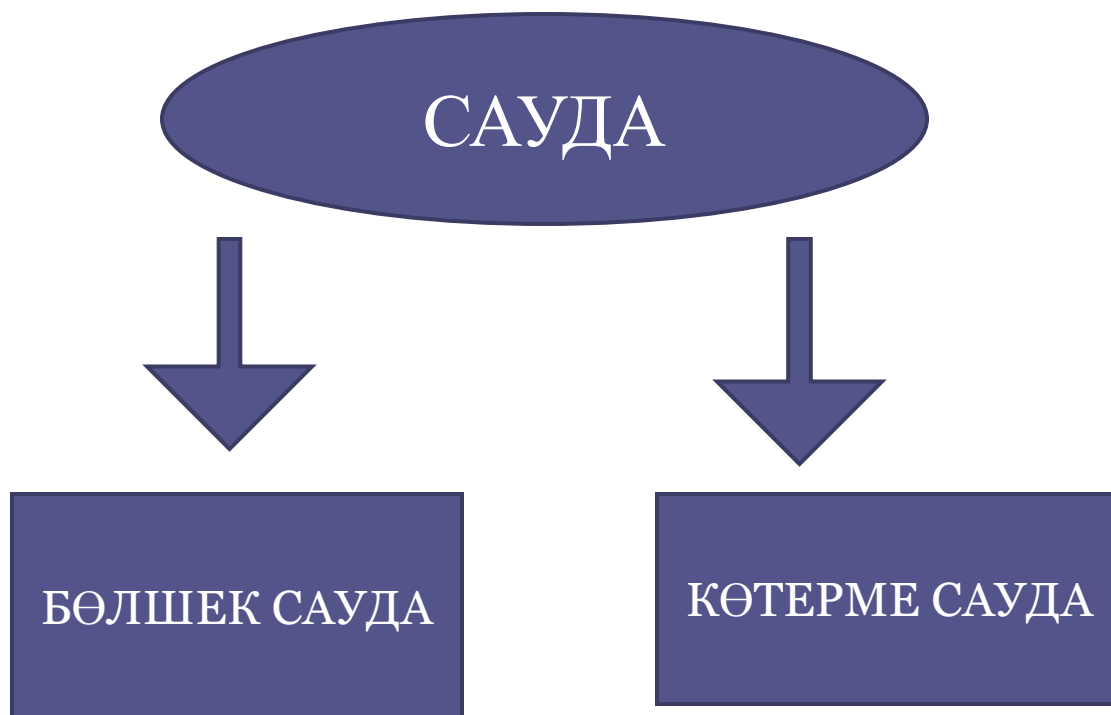
Шығын дегеніміз активтердің шығып кетуіне байланысты экономикалық пайданың азаюы және (немесе) берілген ұйымның (дәріхананың) капиталының азаюына алып келетін міндеттердің пайда болуын айтамыз.

Бөлшек сауда — ішкі саудада тауарларды немесе қызметтерді шағын мөлшерде сатып алу және сату.

Көтерме сауда — тауар айналысының алғашқы сатысы; өндіруші кәсіпорындардың тауарларды, өндіріс құралдарын, ірі топтамалармен сатуын қамтитын ішкі сауданың құрамдас бөлігі;

Дәріхана ұйымының тауар шығыны

- Дәріхана ұйымындағы шығынның негізгі көзі сауда болып табылады.

- *Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылдың желтоқсанында №1693 шыққан «Дәрілік заттардың, медициналық мақсаттағы бұйымдардың, медициналық техниканың бөлшек және көтерме саудасының Ережелері» туралы Қаулы.*

Сауда немесе реализация ?

- Дәріхана Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің ұйымы болып табылады және тек саудалық емес, сонымен қатар әлеуметтік және ақпараттық қызметтер атқарады.
- Сонымен фармацевтикалық ұйымдарда біз сауда терминінің емес, *реализация терминінің* қолданғанымыз жөн.

- ***Көтерме реализациясы*** (ДЗ,ММБ,МТ) дегеніміз фармацевтикалық іс әрекет, реализациямен, сатып алумен, сақтаумен, қабылдаумен, шығарумен байланысты , сонымен қатар көлемі бойынша шектемей, ДЗ,ММБ,МТ жоюымен сипатталады.
- ***Бөлшек реализациясы*** (ДЗ, ММБ,МТ) дегеніміз фармацевтикалық іс әрекет, сатып алумен (қабылдаудан басқа), сақтаумен, таратумен, соңғы тұтынушыға деген реализациямен, ДЗ,ММБ,МТ жоюымен сипатталады.

Тауарайналым - белгілі бір период бойынша сатылған тауар көлемі, ол ақша эквивалентімен сипатталады.

- ***Көтерме ТА*** - қолма қол ақша, яғни касса арқылы тікелей халық бойынша жүзеге асырылған тауар көлемі.
- ***Бөлшек ТА*** - қолма қол ақша емес арқылы жүзеге асырылған тауар көлемі (ЕМҰ, бала бақша және басқа да ұйымдар).

Реализация процесі

«**Тауарайналым**» экономикалық көрсеткіші - фармацевтикалық тауарлардың реализациясы бойынша дәріхана және оның құрылымдық бөлімшелерінің іс әрекеті. Ақша көлемімен сипатталады.

Бөлшек ТА – тұтынушылық тауарларды халыққа сатудан тікелей түсетін ақша. Түсетін фактілік реализацияның бағасымен ,яғни тауарды тұтынушыға босатқан кезде анықталады.

Көтерме ТА

Бюджеттен тікелей төленетін тауарлардың бағасы кіреді.

Жалпы ТА

Бөлшек ТА

Көтерме ТА

ДЗ рецепт бойынша босату

ДЗ рецептсіз босату

ДЗ және дәріхана ассортиментін кіші бөлшек саудада асыру .

Амбулаторлы рецепт бойынша ДЗ тегін босату

Науқастармен ақшалай төленбейді

100% бюджеттен тікелей төленеді

Дәріханада дайындалған ДЗ босату

Заводтта дайындалған немесе дайын болып келген ДЗ ЕПҰ босату

ДЗ масса бойынша босату («ангро»),
Мысалы, этил спирті. ЕПҰ, басқа да ұйымдар

Амбулаторлы рецепт бойынша ДЗ тегін босату

Бөлшек ТА құрылымы

- **Рецепт арқылы босату:**
  - ДДФ
  - Дәріхана ішілік дайындықтар (с.і.тариф)
  - Экстемпоральді рецептура (с.і.тариф)
- **Рецептсіз босату**
- **Кіші бөлшек сауда желісі**

Бөлшек ТА есебі

- **Рецепт**
- **Тапсырыс берген ДЗ квитанциясы**
- **Рецептерді есепке тұрғызу журналы:**
  - ДДФ
  - Экстемпоральді рецептура
- **Бөлшек ТА тіркеу**
- **Тауар бойынша есеп беру**
- **Қаржылық - шаруашылық іс әрекет жайлы есеп беру**

- *Амбулаторлық рецептура* бойыша халыққа босатылған ДЗ бағасы кассадағы түбіртек бойынша есептеледі.

- *Экстемпоральді ДЗ* бөлшек бағасы дәрілік затты дайындағанда ингредиенттерге, ыдысына, қаптамасына кеткен бағаның соммасымен есептеледі. Олар сонымен қатар квитанциялық кітапшада саны және бағасы бойынша тіркеледі.

Қорытынды нәтижелер күннің соңында шығарылады, келесі құжаттар бойынша: квитанциялық кітапша, түбіртекттер, тегін босатуға арналған ДЗ реестрі

- ***Рецептсіз ДЗ*** және басқа да ассортименттегі тауарлардың бағасы күн соңында түбіртек бойынша есептеледі және касса бойынша салыстырылады.

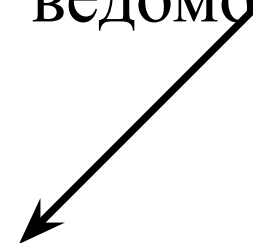
Көтерме ТА құрылымы

Тауарлардың ЕПҰ, бала бақшаларға және басқа да ұйымдарға реализациясы:

- ДДФ (рецептуралық, рецептурасыз)
  - Сериясы кішігірім өндіріс (с.і. Тариф)
  - Экстемпоральді рецептура (с.і.тариф)
  - ММБ
  - Ангро босатылуы
- ❖ Тегін рецептер (100%) бойынша тауарайналымы

Көтерме ТА есебі

- Талап ету берешегі
  - Талап ету берешегі реестрі
  - Көтерме ТА есеп жүргізу журналы
  - Тауарлық есеп
  - Қаржылық шаурашылық іс әрекет жайлы есеп беру
- Шот
  - Сатып алушылардың шоттары бойынша оборотная ведомость

Тауар топтарына байланысты ТА құрылымы

- ДЗ (топтар бойынша)
- ДЗ массада
- Таңу материалдары
- Науқастарға қарау материалдары
- Косметикалық заттар
- Минералды су
- БАЗ

Тауар қалдығын азайтатын шауашылық операцияларының есебі.

Тауар шығудың құжаттық түрлері

- дәрігерге дейінгі алғашқы көмекті көрсету (анықтама бойынша)
- шаруашылық қажеттілік (анықтама бойынша)
- ДЗ және басқа да тауарларға сараптама жасау (акт бойынша)
- табиғи шығындар арқасында жетіспеушілік болған жағдайда (табиғи шығында есептеу)
- Есептен шығару кезіндегі жоғалту (акт бойынша)
- ДЗ және ММб арзандатуы кезінде (анықтама бойынша)
- ДЗ сақтау мерзімі біткен кезде (акт бойынша)
- Провайдерлерге тауарды қайтарған кезде (берешек бойынша)

Бөлшек және көтерме реализацияны іске асыру шарттары

Реализация субъектрі	Қажетті құжаттар	Сауда нысаны
<p><u>Бөлшек</u> Дәріхана және оның құрылымдық бөлімшелері</p> <p><u>Көтерме</u> Өндіруші фабрикалар Көтерме фирмалар Дәріханалық қоймалар</p>	<p>ДЗ бөлшек саудасымен айналысуға лицензия</p> <p>ДЗ көтерме саудасымен айналысуға лицензия</p> <ul style="list-style-type: none"> ▣ ДЗ мемлекеттік тіркеуі туралы куәлік ▣ Санитарлық гигиеналық қорытынды ▣ Сапа сертификаты 	<ul style="list-style-type: none"> ▣ ДЗ және ММБ ▣ дез. заттар ▣ жеке гигиена заттары ▣ минералды су ▣ арнайы тағамдар (БАЗ, сәби тағамы және т.б) ▣ емдейтін косметикалық заттар ▣ репелленттер

Қорытынды

- Дәріханаларда көтерме және бөлшек сауда айналымы ҚР Үкіметінің 2011 жылдың 30 желтоқсанында №1693 шыққан «Дәрілік заттардың, медициналық мақсаттағы бұйымдардың, медициналық техниканың бөлшек және көтерме саудасының Ережелері» туралы Қаулысымен қамтамасыз етіледі. Бөлшек немесе көтерме сауда желісін жүзеге асыру және жүргізу үшін сәйкесінше құжаттарды, есепті жүргізуіміз қажет .

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Шопабаева А.Р., А.С. Немченко, С.В. Хименко. Система учета и отчетности в аптечных организации Республики Казахстан.-Алматы, 2014.
2. Шопабаева А.Р., С.В. Хименко, Назаркина В.Н. Учет основных средств и нематериальных активов в аптечных организациях Республики Казахстан.-Алматы, 2014.
3. Шопабаева А.Р., С.В. Хименко, Назаркина В.Н., Жакипбеков К.С. Учет поступления и реализации товаров в аптечных организациях Республики Казахстан.-Алматы, 2014.
4. Багирова В.Л. Управление и экономика фармации. – Москва: Медицина, 2004. – 720 с.